

**This is an electronic reprint of the original article.
This reprint *may differ* from the original in pagination and typographic detail.**

Author(s): Roiha, Anssi; Polso, Jerker

Title: Viiden O:n malli vieraiden kielten eriyttämiseen

Year: 2018

Version:

Please cite the original version:

Roiha, A., & Polso, J. (2018). Viiden O:n malli vieraiden kielten eriyttämiseen. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 9(1). <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-maaliskuu-2018/viiden-o-n-malli-vieraiden-kielten-eriyttamiseen>

All material supplied via JYX is protected by copyright and other intellectual property rights, and duplication or sale of all or part of any of the repository collections is not permitted, except that material may be duplicated by you for your research use or educational purposes in electronic or print form. You must obtain permission for any other use. Electronic or print copies may not be offered, whether for sale or otherwise to anyone who is not an authorised user.

Viiden O:n malli vieraiden kielten eriyttämiseen

Jokaisella oppilaalla on koulussa oikeus saada tasolleen sopivaa opetusta ja edetä tarvittaessa opinnoissaan yksilöllisesti. Tämä edellyttää opetuksen eriyttämistä, jota myös perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet (2014) korostaa. Kentällä eriyttäminen koetaan kuitenkin usein haasteelliseksi, ja se myös ymmärretään monella eri tavalla. Tässä artikkelissa esittelemme, miten eriyttämistä voi lähestyä matalalla kynnyksellä luomamme Viiden O:n mallin avulla. Esimerkkinä käytämme vieraiden kielten opetusta.

Julkaistu: 8. maaliskuuta 2018 | Kirjoittanut: Anssi Roiha ja Jerker Polso

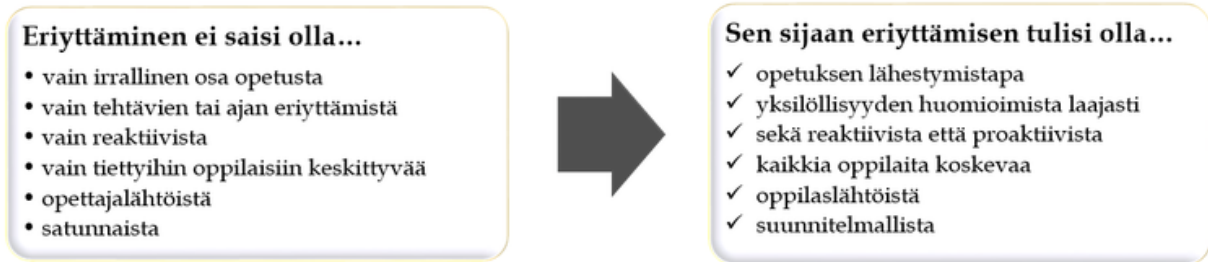
Johdanto

Opetuksen eriyttämistä tarjotaan usein ratkaisuksi paitsi yksilöllisyyden huomioimiseen myös oppimisen haasteisiin. Tutkimukset osoittavat, että eriyttämisen avulla voidaan muun muassa ehkäistä oppimisvaikeuksia (esim. Baker, Gersten & Lee 2002), parantaa oppilaiden oppimistuloksia (esim. Reis, McCoach, Little, Muller & Kaniskan 2011) ja tehdä opetuksesta mielekkäämpää (esim. McCrea Simpkins, Mastropieri & Scruggs 2009). Eriyttäminen korostuu myös perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (myöhemmin POPS), jonka mukaan eriyttäminen *on kaiken opetuksen pedagoginen lähtökohta* (POPS 2014, 30). Myös vieraiden kielten kohdalla opetussuunnitelma edellyttää oppilaiden yksilöllisen etenemisen ja tuen mahdollistamista (POPS 2014, 219).

Kentällä eriyttämisen hyödyt usein tunnetaan, mutta eriyttäminen käsitteenä ymmärretään monin eri tavoin. Eriyttämistä toteutetaankin kouluissa hyvin moninaisesti, mikä asettaa oppilaat eriarvoiseen asemaan. Lisäksi opettajat kokevat eriyttämisen haasteelliseksi muun muassa ajan ja resurssien puutteen, toimimattomien fyysisten tilojen, suurten luokkakokojen, oppimateriaalin, eriyttämiskeinojen heikon tuntemuksen sekä heterogeenisen oppilasaineksen vuoksi (esim. Mikola 2011; Roiha 2014; Tomlinson & Imbeau 2010). Tässä artikkelissa tarkastelemme vieraiden kielten opetuksen kautta sitä, miten eriyttämisen voi aloittaa matalalla kynnyksellä ja edetä siinä systemaattisesti luomamme Viiden O:n mallin mukaisesti (ks. Roiha & Polso 2018). Käytämme artikkelissa selkeyden vuoksi termejä lahjakas ja heikko oppilas, vaikka olemme tietoisia tällaisen jaottelun yksinkertaistuksesta. Heikoilla oppilailla viittaamme oppilaisiin, joilla on syystä tai toisesta haasteita vieraiden kielten opiskelussa. Lahjakkailta oppilailla puolestaan tarkoitamme oppilaita, joiden kielitaito ja koulumenestys ovat selvästi keskitason oppilasta parempaa.

Mitä eriyttäminen on?

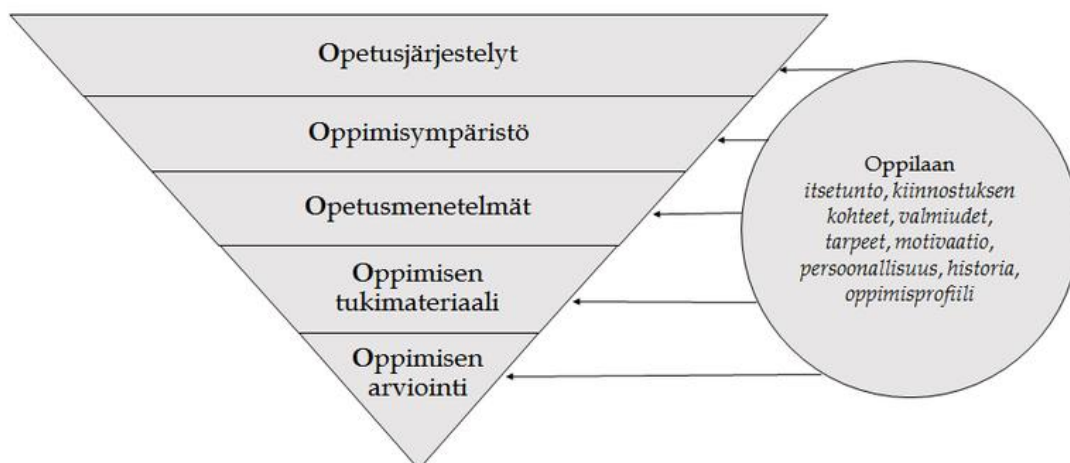
Eriyttämiselle ei löydy yhtä selkeää määritelmää kirjallisuudesta. Tässä artikkelissa määrittelemme eriyttämisen laajasti opetuksen lähestymistavaksi, joka huomioi oppilaiden yksilöllisyyden koulussa. Mielestämme eriyttämisen tulisi olla proaktiivista, oppilaslähtöistä ja lähtökohtaisesti kaikkia oppilaita koskevaa. Opettajan tulisi olla perillä oppilaidensa mahdollisista erityistarpeista, yksilöllisistä piirteistä ja ennen kaikkea vahvuuksista ja ottaa nämä huomioon opetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa (ks. Kuvio 1).

Kuvio 1. Eriyttämisen ideaalutilanne (Roiha & Polso 2018)

Viiden O:n mallin mukainen eriyttäminen vieraissa kielissä

Eriyttämistä tulisi lähestyä opetuksessa nykyistä laajemmin. Luomamme Viiden O:n malli kattaa keskeisimmät opetuksen osa-alueet, joissa eriyttämistä tulisi toteuttaa: *opetusjärjestelyt, oppimisympäristön, opetusmenetelmät, oppimisen tukimateriaalin ja oppimisen arvioinnin*. Opetuksessa on tärkeää huolehtia opetusjärjestelyiden ja oppimisympäristön toimivuudesta ennen siirtymistä konkreettisempaan eriyttämiseen luokkahuoneessa erilaisten opetusmenetelmien ja tukimateriaalin avulla. Myös oppimisen arvioinnin täytyy ottaa oppilaan yksilölliset tarpeet huomioon. Viiden O:n mallin jokaisen osa-alueen eriyttämisen lähtökohtana on aina oppilas ja hänen yksilöllinen oppimisprofiilinsa (ks. Kuvio 2). (Roiha & Polso 2018.) Viiden O:n malli tarjoaa mahdollisuuden lähestyä eriyttämistä osa-alueittain ja madaltaa siten kynnystä eriyttämisen aloittamiseen. Seuraavaksi nostamme esiin muutamia eriyttämiskeinoja kussakin osa-alueessa vieraiden kielten opetuksen näkökulmasta.

Kuvio 2. Eriyttämisen Viiden O:n malli (Roiha & Polso 2018)

1. Opetusjärjestelyt

Eräs keskeinen eriyttämistä palveleva opetusjärjestely on *joustava ryhmittely*, jolla tarkoitetaan oppilaiden tilapäistä jakamista erilaisiin kokoonpanoihin muun muassa oppilaiden tarpeiden, valmiuksien tai kiinnostusten kohteiden perusteella, jolloin eri ryhmille on helpompaa tarjota kohdennetumpaa opetusta. Joustavaa ryhmittelyä voi vieraiden kielten tunneilla toteuttaa sekä oman luokan sisällä että laajemmin useampien luokkien kesken. Oppilaita voi esimerkiksi ryhmitellä epätasaisesti. Yhden opettajan ohjatessa pienempää oppilasryhmää yksilöllisemmin voi toinen opettaja samanaikaisesti ohjata lopuille mekaanisempaa aktiviteettia. Oppilaita on mahdollista ryhmitellä joustavasti myös yli luokka-asterajojen. Tällöin oppilaille voidaan asettaa erilaisia oppimistavoitteita ja isommat oppilaat voivat tukea pienempien oppimista.

Eräs opetuksen eriyttämistä tukeva hallinnollinen opetusjärjestely on *oppituntien palkitus*, mikä tarkoittaa oppituntien sijoittamista lukujärjestyksessä samaan kohtaan kahdelle tai useammalle opettajalle. Palkittamisen avulla voidaan muun muassa helpottaa joustavan ryhmittelyn toteuttamista, samanaikaisopettajuutta sekä erityisopetusresurssin tehokkaampaa käyttöä. Useamman luokan tuntien sovittamisella samaan aikaan voidaan oppilaita ryhmitellä joustavasti useaan eri ryhmään erityisopettajan vastatessa yhden ryhmän opetuksesta.

Oiva keino eriyttämiseen ja oppilaiden yksilölliseen tukemiseen on *tukiopetus*, jota oppilaiden tulisi saada tarvittaessa. Tukiopetusta on usein perusteltua antaa myös ennakoivasti, jolloin heikon oppilaan kanssa voi käydä etukäteen läpi seuraavan tunnin tekstikappaletta tai kielioppiasiaa, mikä mahdollistaa oppilaan osallistumisen tunnilla. On hyvä muistaa, että tukiopetusta voi antaa koulussa kuka tahansa opettaja. Oppilas voi osallistua tukiopetusmaisesti myös rinnakkaisluokan tai alemman luokka-asteen tunnille. Vastaavasti lahjakas oppilas voi ylemmän luokka-asteen tunneilla saada tasolleen sopivampaa opetusta. Tällaiset järjestelyt eivät vaadi koululta edes lisäresurssia.

2. Oppimisympäristö

Eriyttämisessä korostuu myös fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen oppimisympäristö. Fyysisen luokkatilan muokkaamisen lähtökohtana tulee aina olla oppilaat ja heidän tarpeensa. Parhaiten eriyttämistä palvelee luokka, jossa löytyy paikka monenlaiseen työskentelyyn, niin kirjoittamiseen ja lukemiseen kuin vaikkapa pari- tai ryhmätyöhön. Luokkia on myös hyvä muunnella aktiivisesti tilanteen mukaan. Pulpetit voi hyvin laittaa syrjään aina, kun niille ei ole tarvetta. Luokkaan voi luoda työskentelykulttuurin, jossa oppilailla ei välttämättä ole omia nimettyjä paikkojaan, vaan paikan voi valita työskentelymuodon perusteella. Koulun luokkia voi myös varustaa ja sisustaa eri lailla, jolloin koulussa löytyy helpommin paikkoja monenlaiseen työskentelyyn. Yhdessä luokassa voidaan esimerkiksi keskittyä ryhmätyöskentelyyn, toisessa tietotekniikan käyttämiseen ja kolmannessa keskittyneeseen yksilötyöskentelyyn.

Eriyttävässä luokkahuoneessa painottuu myös järjestys. Tavaroilla on hyvä olla luokassa omat nimetyt paikkansa, jotka ovat kaikkien oppilaiden tiedossa. Selkeä järjestys auttaa oppilaita muun muassa ohjaamaan omaa toimintaansa, mikä vapauttaa opettajan resursseja esimerkiksi yksilöllisempään ohjaamiseen.

Eriyttämisessä tunneille tulisi luoda työskentelykulttuuri, jossa erilaisuus ja erilaiset ratkaisut normalisoituvat. Eriyttävän opetuksen mukaisesti kaikkien ei vieraiden kielten opetuksessa tarvitse tehdä samoja asioita samalla tavalla. Opettajalla on ilmapiirin luomisessa tärkeä rooli. Lisäksi yhteistoiminnallinen oppiminen ja erilaisten ryhmittelyjen käyttö parantavat luokan ilmapiiriä, mikä vaikuttaa positiivisesti oppilaiden psyykkiseen ja sosiaaliseen oppimisympäristöön luokassa.

3. Opetusmenetelmät

Vieraiden kielten tunneilla informaatiota tulee paljon auditiiivisesti, mikä on haasteellista monelle oppilaalle. Usein jo pienillä asioilla on iso vaikutus erilaisten oppilaiden oppimiseen. Kuulokanavan avaaminen vieraalle kielelle ilman suorituspainetta tunnin alussa esimerkiksi leikin tai laulun avulla helpottaa vieraskielisen puheen ymmärtämistä. Opettajan on hyvä kiinnittää korostettua huomiota omaan puheeseensa. Puhetta tulee tukea elein, ilmein tai kuvien avulla. Puheen vaikeustasoa on myös hyvä vaihdella sekä käyttää paljon toistoa ja parafraaseja. Myös ennakkoinnilla on iso merkitys. Heikolle oppilaalle voi esimerkiksi kertoa kuuntelutehtävän aiheen ja keskeisen sisällön etukäteen tai antaa kuuntelutehtävän tekstin jo kotiin tutustuttavaksi, mikä auttaa käsittelemään ahdistavalta tuntuvaa kuuntelutilannetta. Oppilaalle voi antaa myös tukisanalistan kuuntelun tueksi. Lisäksi heikkojen oppilaiden tulisi saada vastata strukturoituihin kyllä/ei-tyyppisiin valintakysymyksiin lahjakkaiden vastatessa kysymyksiin kokonaisin lausein.

Etenkin puhuminen jännittää monia oppilaita kielten tunneilla. Erilaiset suulliset vuorovaikutustilanteet vaativatkin voimakasta eriyttämistä. Heikoimpien oppilaiden kohdalla voi puheharjoituksissa olla perusteltua hyväksyä joko muutaman sanan mittainen tai kokonaan suomenkielinen vastaus. Oppilaille voi antaa puheharjoitusten tueksi myös tukisanoja tai valmiita mallilauseita, joihin pitää lisätä vain muutama yksittäinen sana. Heikoimmilla oppilailla pienintäkin vieraskielistä tuottamista on tärkeää kannustaa. Lukemisharjoituksia voi eriyttää niin sanotulla muminaluvulla, jolloin oppilaat lukevat tai puhuvat luokassa ääneen itsekseen yhtäaikaaisesti. Tilanteessa yksittäisen oppilaan ääntäminen ei nouse esille, mutta opettaja voi kiertää luokassa tarvittaessa ohjaamassa oppilaita yksilöllisesti.

Puhetilanteissa korostuu oppilaiden ryhmittely. Esimerkiksi heikoimmat oppilaat on toisinaan hyvä ryhmitellä yhteen, jolloin opettaja voi tukea heitä tehostetummin. Opettaja voi myös itse olla toisinaan joko heikon tai lahjakkaan oppilaan parina, jolloin oppilaat pääsevät tuetusti harjoittelemaan tasolleen sopivia vieraskielisiä vuorovaikutustilanteita.

Eriyttävässä luokassa kaikkien oppilaiden ei tarvitse opiskella samoja asioita samanaikaisesti. Tekstikirjan kappaleiden sijaan oppilaat voivat toisinaan tutustua yksilöllisiin ja tasolleen sopiviin teksteihin samanlaisen tehtävätyypin muodossa. Oppilaat voivat esimerkiksi poimia tekstin pääasiat ja suomentaa ne kirjallisesti tai suullisesti parilleen. Tekstien valinnassa on hyvä mahdollisuuksien mukaan hyödyntää oppilaiden omia kiinnostuksen kohteita, esimerkiksi niin, että oppilaat tuovat tunneille mukanaan itse valitsemaan tekstejä, kuten laululyyrikoita.

Kirjoittamisen eriyttämiseen kielissä soveltuu hyvin projektityöskentely, jossa oppilaat voivat työskennellä omien kiinnostuksen kohteidensa pohjalta ja kykyjensä mukaan ja joka siten

itsessään eriyttää opetusta sekä alas- että ylöspäin. Projektityöskentelyyn on helppoa integroida myös muiden oppiaineiden sisältöjä, mikä palvelee laaja-alaista oppimista. Projektien tavoitteita on syytä eriyttää, eikä kaikkien tarvitse tehdä samanlaista tuotosta samasta aiheesta. Myös projektiin käytettävää työskentelyaikaa voi eriyttää muun muassa oppilaiden motivaation ja valmiuksien pohjalta. Projektit tekevät luonnolliseksi myös pari- ja ryhmätyöskentelyn, jolloin eriyttämisessä voidaan hyödyntää vertaistukea.

4. Oppimisen tukimateriaali

Kieltenopetuksen eriyttäminen ei aina vaadi erillisiä hankintoja. Eriyttämisessä voi hyödyntää joustavasti olemassa olevia laitteita ja verkon ilmaista materiaalia. Erilaisia oppimispelejä voi käyttää yksilöllisesti esimerkiksi kotitehtävissä tai eriyttävänä tehtävänä tunneilla. Kuuntelutehtävissä oppilas voi kuunnella tekstiä tietokoneella useampaan kertaan kuulokkeita käyttäen muiden jo siirtyessä seuraavaan tehtävään. Oppilas, jolla esiintyy puhejännitystä, voi puolestaan lukea ja äänittää lukuläksyn kotona ja antaa äänitteen opettajalle kuunneltavaksi koulussa. Tietokone soveltuu myös kirjoittamisen eriyttämiseen, sillä tekstinkäsittelyohjelmissa voi valita vieraskielisen oikoluvun, joka ohjaa oppilasta oikeaan tuottamiseen. Tietokone palvelee etenkin sellaisten oppilaiden kirjoittamista, joilla on haastetta hienomotoriikassa. Muiden oppilaiden kirjoittaessa tunnilla vihkoihinsa voi siitä hyötyvä oppilas hyvin työskennellä tietokonetta käyttäen.

Tietotekniikan avulla opettajat voivat myös muokata tekstejä sopivammiksi oppilailleen. Esimerkiksi on helppo suurentaa tekstin fonttikokoa tai tehdä tekstiin erilaisia tukevia merkintöjä, kuten alleviivauksia, lihavoituja, kursivoituja tai suomennoksia tärkeimpien käsitteiden kohdalla. Tarvittaessa tekstistä voi myös korvata vaikeita sanoja helpommilla synonyymeillä tai selkeyttää haasteellisia lauserakenteita. Helpotettuja tekstejä voi hyödyntää myös tulevana vuosina, mikä säästää jatkossa eriyttämiseen kuluvaan aikaan. Oppilaat voivat hyödyntää opetuksessa myös omia laitteitaan. Esimerkiksi kännyköiden avulla oppilaat voivat suomentaa vaikeita sanoja tai heikosti kirjoittava oppilas voi ottaa kuvan taulutyöskentelystä vihkoon kirjoittamisen sijaan.

5. Oppimisen arviointi

Arviointi on yksi opetuksen keskeisimmistä asioista, sillä se ohjaa oppilaiden opiskelua ja samalla oppimista enemmän kuin yksikään toinen tekijä (esim. Hayward 2012). POPSin (2014) mukainen arviointi on jo hyvin eriyttämistä tukevaa, sillä se painottaa muun muassa arvioinnin monipuolisuutta ja tavoitepohjaisuutta. Oppilaiden tulisi saada vaikuttaa sekä tavoitteiden asetteluun että arviointitapaan edellytystensä mukaisesti. On tärkeää muistaa, että eri arviointikeinoilla on osin erilaiset päämäärät, jolloin opettajille tulisi olla selvää mitä, miten ja miksi arviointia toteutetaan kussakin tilanteessa.

Vaikka arviointia voi toteuttaa täysin ilman kokeita, on koe todennäköisesti kuitenkin edelleen yleisin arviointikeino kielenopetuksessa. Jos kokeita haluaa pitää, tulisi eriyttäminen huomioida sekä kokeeseen valmistautumisessa, itse koetilanteessa että kokeen palautuksessa. Valmistautumisessa oppilaiden koealuetta voi rajata yksilöllisesti ja kokeeseen

harjoittelua voi tehdä tuetusti tukiopetuksessa, jossa oppilaille on hyvä opettaa erilaisia yksilöllisiä kokeeseenlukustrategioita.

Koetilanteessa oppilaille tulisi taata riittävä aika kokeen suorittamiseen sekä mahdollisuus vastata kokeisiin osittain tai kokonaan suullisesti. Koe kannattaa heikon oppilaan kohdalla myös pilkkoa pienempiin osiin ja teetättää vain yksi tehtävä kerrallaan. Oppilaiden voi toisinaan antaa tehdä kokeen myös ryhmissä, kirjan avulla tai vaikka kotikokeena.

Kokeiden tarkistuksessa on hyvä pitää mielessä kunkin koetehtävän tavoitteet. Esimerkiksi lukivaikeuksisen lapsen kokeessa ei aina ole perusteltua vähentää pisteitä oppilaan kirjoitusvirheistä, jos sana on tunnistettavissa. Koetta ei ole aina tarpeen korjata numeerisesti, vaan siitä voi antaa oppilaalle yksilöllistä sanallista palautetta. Tarkastettu koe kannattaa käydä oppilaiden kanssa läpi yksilöllisesti, sillä tällä on myös oppimista ohjaava vaikutus.

Kokeiden sijaan tai lisäksi arviointia voi kielissä toteuttaa vaikkapa portfolion avulla. Esimerkiksi [Eurooppalainen kielisalkku](#) tarjoaa hyvän välineen arvioinnin eriyttämiseen. Oppilaat voivat koota sen yksilöllisesti omien vahvuksiensa pohjalta. Kielisalkussa oppilaat voivat reflektoida oppimistaan omien edellytystensä mukaisesti, minkä lisäksi Kielisalkku-työskentely havainnollistaa oppilaalle hänen oppimistaan pidemmällä aikavälillä. Kielisalkkuun kuuluu olennaisesti myös vertaisarviointi, joka tukee eriyttämistä. Huomioitavaa on, että dokumentointitapa voi joillakin oppilailla olla kirjoittamisen sijaan esimerkiksi video tai äänitiedosto. Muita eriyttävässä opetuksessa korostuvia arviointikeinoja ovat muun muassa oppimispäiväkirja sekä erilaiset projektit. Esimerkiksi lahjakkaammat voidaan ohjata kirjoittamaan säännöllisesti vieraskielistä oppimispäiväkirjaa, mikä eriyttää opetusta ylöspäin.

Lopuksi

Eriyttäminen on asia, jota lähes jokainen opettaja varmasti haluaisi toteuttaa nykyistä enemmän. Pahimmillaan se ahdistaa opettajia ja tuntuu vaikealta aloittaa. Eriyttämisen voi kuitenkin aloittaa myös pienimuotoisesti, ja aluksi voi keskittyä vain yhteen eriyttämisen osa-alueeseen luomamme Viiden O:n mallin mukaisesti. Toivottavaa kuitenkin olisi, että eriyttämistä toteutettaisiin kouluissa kokonaisvaltaisesti ja säännöllisesti. Eriyttämiseen olisi hyvä kiinnittää enemmän huomiota myös opettajankoulutuksessa, jotta siitä tulisi luontainen osa tulevien opettajien opetusfilosofiaa.

Anssi Roiha ja Jerker Polso ovat työskennelleet kollegoina jyvaskyläläisessä yhtenäiskoulussa sekä tekevät jatko-opintoja Jyvaskylän yliopistoon. He ovat käsitelleet eriyttämisen teoriaa ja käytänteitä yksityiskohtaisemmin tammikuussa 2018 ilmestyneessä kirjassaan Roiha, A. & Polso, J. 2018. Onnistu eriyttämisessä. Toimivan opetuksen opas. Jyväskylä: PS-kustannus. Jerker Polso työskentelee tällä hetkellä Vaajakummun koulussa virka-apulaisrehtorina ja Anssi Roiha opettajana Utrechтин kansainvälisessä koulussa Hollannissa.

Teos tilattavissa PS-kustannuksen sivuilla

Kirjan liitteenä olevat eriyttämisen toteutusta tukevat lomakkeet vapaasti saatavilla PS-kustannuksen sivuilla

Lähteet

Baker, S., Gersten, R. & Lee, D.-S. 2002. A Synthesis of Empirical Research on Teaching Mathematics to Low-Achieving Students. *The Elementary School Journal* 103 (1), 51–73.

Hayward, L. 2012. Assessment and Learning: The Learner's Perspective. Teoksessa J. Gardner (toim.) *Assessment and Learning*. (2. painos) Lontoo: Sage publications, 125–139.

McCrea Simpkins, P., Mastropieri, M. A. & Scruggs, T. E. 2009. Differentiated Curriculum Enhancements in Inclusive Fifth-Grade Science Classes. *Remedial and Special Education* 30 (5), 300–308.

Mikola, M. 2011. *Pedagogista rajankäyntiä koulussa. Inklusioreitit ja yhdessä oppimisen edellytykset*. Jyväskylä Studies in Education, Psychology and Social Research 412.

POPS = *Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet* 2014. (4. painos) Helsinki: Opetushallitus.

Reis, S. M., McCoach, D. B., Little, C. A., Muller, L. M. & Kaniskan, R. B. 2011. The Effects of Differentiated Instruction and Enrichment Pedagogy on Reading Achievement in Five Elementary Schools. *American Educational Research Journal* 48 (2), 462–501.

Roiha, A. 2014. Teachers' views on differentiation in content and language integrated learning (CLIL): Perceptions, practices and challenges. *Language and Education* 28 (1), 1–18.

Roiha, A. & Polso, J. 2018. *Onnistu eriyttämisessä. Toimivan opetuksen opas*. Jyväskylä: PS-kustannus.

Tomlinson, C. A. & Imbeau, M. B. 2010. *Leading and Managing a Differentiated Classroom*. Alexandria: ASCD.

kuuluu seuraaviin kategorioihin:

- [vieraiden kielten opetus](#)
- [eriyttäminen](#)
- [yksilöllisyys](#)
- [kieltenopetus](#)
- [opetusjärjestelyt](#)
- [oppimisympäristö](#)
- [opetusmenetelmät](#)
- [arviointi](#)